

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Рев-06-000 575
Бања Лука, 21.4.2008. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Драгослава Лукића као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Т. Г. из В., кога заступа Р. Ј., адвокат из Б., против туженог Ц. С. из В., кога заступа П. П., адвокат из Б., ради укидања права службености пута, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Бијељини број Гж-123/04 од 21.4.2005. године, на сједници одржаној 21.4.2008. године донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Ревизија се уважава, пресуда Окружног суда у Бијељини број Гж-123/04 од 21.4.2005. године укида и предмет враћа истом суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Првостепеном пресудом Основног суда у Бијељини број П-425/2001 од 12.11.2003. године туженом је укинута право службености пролаза колима, пољопривредним машинама, прогоном стоке и пјешнице источном страном некретнина тужитеља означеним као кч. 1650, кч. 1649 и кч. 1648 КО В. у дужини од 70,20 м и ширини од 4 м уписане у ПЛ број 89 КО В. које одговарају дијеловима парцела кч. 584/1 и кч. 581/1 уписаним у зк. ул. број 58 КО В. као повласног добра (правилно: послужног добра) до парцеле туженог означене као кч. 1644 КО В. уписаних у ПЛ 353 КО В. која одговара парцелама кч. 577/1, кч. 577/2, кч. 578 и кч. 579 уписаним у зк. ул. број 59 КО В. као повласног добра и тужени је обавезан да укидање предметног права призна и да престане да се убудуће на исти или сличан начин користи правом службености на наведеним парцелама тужитеља и обавезан је да тужитељу надокнади трошкове парничног поступка у износу од 1.050,00 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бијељини број Гж-123/04 од 21.4.2005. године жалба туженог је уважена, првостепена пресуда преиначена тако што је тужбени захтјев тужитеља одбијен као неоснован.

Тужитељ ревизијом побија другостепену пресуду због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се побијана пресуда преиначи тако да се жалба туженог одбије и првостепена пресуда потврди.

Тужени у одговору на ревизију предлаже да се ревизија одбаци као недозвољена, а ако се то не учини да се ревизија одбије као неоснована.

Ревизија је основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља за укидање права службености пролаза: колима, пољопривредним машинама, прогоном стоке и пјешнице источном страном некретнина тужитеља из ПЛ број 89 КО В. означених као к.ч. 1650, к.ч. 1649 и к.ч. 1648 у дужини од 70,20 м и ширини од 4 м које одговарају дијеловима парцела уписаних у зк. ул. број 58 КО В. и то к.ч. 584/1 и к.ч. 581/1 (као послужног добра) до некретнина туженог из ПЛ број 353 КО В. означени као к.ч. 1644 која одговара парцелама уписаним у зк. ул. број 59 КО В. означеним као к.ч. 577/1, к.ч. 577/2, к.ч. 578 и к.ч. 579 (као повласног добра) и захтјев за наметање обавезе туженом да то укидање права службености призна и да престане да се убудуће на исти или сличан начин користи истим правом на наведеним парцелама тужитеља.

Наконведеног поступка првостепени суд је утврдио: да је тужени право службености преко некретнина тужитеља стекао одржајем; да предметна службеност пута почиње од парцеле к.ч. 1659 која у нарави представља пут без ознаке поред ријеке Л. којим се долази до некретнина тужитеља и наставља се кроз његово двориште његовом јужном страном у дужини од око 20 м, те у правцу сјеверо-истока поред штале са шупом у дужини од 29 м што представља економско двориште тужитеља до капије којом се завршава економско двориште; да се пут наставља по видно утабаном и пошљунчаном путу који је кроз средину обрастао травом и да се протеже све до парцела туженог; да је према налазу вјештака геодетске струке З. Г. пут означен као к.ч. 1640 (јавни пут) са сјеверне стране пошљунчан све до некретнина туженог к.ч. 1644, а да је поред његове некретнина иза улаза у парцелу к.ч. 1642 такође његов посјед у дужини од 120 м; да тај дио пута није пошљунчан, да није одржаван и да се на истом налази удубљење направљено проласком са трактором – видно изражен као њивски пут са двије коловозне траке кроз средину обрасле травом којим се не може проћи путничким аутомобилом а да се може проћи установљеним превозима; да би доласком са магистралног пута до к.ч. 1650 која у нарави представља пут (уколико би се укинуло право службености) тужени морао доћи парцелом к.ч. 2665, гдје би од тог раскршћа до уласка у двориште односно почетка његових некретнина, пут износио 1296 м а да дужина од истог раскршћа па до почетка некретнина тужитеља путем означеним као к.ч. 1659, дужина износи 300 м; да према налазу вјештака пољоприврдне струке М. С. с обзиром да дио спорног пута пролази кроз економско двориште тужитеља исти представља сметњу за даљи развој његових некретнина и отежава му употребу истих; да домаћинство туженог има приступ с јавног пута који је доброг квалитета, изузев дијела поред економског дворишта туженог; да је тај пут дужи од спорног пута али да се лако може довести намјени и да је спорна службеност пута установљена у корист повласног добра туженог када је јавни пут који води до његових некретнина био у далеко „лошијем стању него што се сада налази“.

На основу оваквог стања чињеница првостепени суд је примјеном одредби члана 49. ст. 2., члана 50. и члана 58. Закона о основним својинско правним односима закључио да тужени до својих некретнина може доћи јавним путем који је знатно дужи од спорног пута с тим да се уз незнатна средства непроходни дио пута може привести намјени и судио тако што је усвојио тужбени

захтјев тужитеља за укидање спорног права службености преко парцела тужитеља.

Другостепени суд је прихватајући чињенично утврђење, али не и правни закључак првостепеног суда закључио: да првостепени суд није утврдио постојање чињеница из којих би се могао извести закључак да је предметна службеност постала непотребна за кориштење повласног добра или да је престао други разлог због кога је она заснована и да није утврђено да је тај „други“ (јавни пут) прикладнији од спорног пута него што је био у вријеме пресуђења у предмету О. суда у Б. број П-1022/78. Стога је другостепени суд примјеном одредбе члана 58. ст. 2. Закона о основним својинско правним односима жалбу туженог уважио, првостепену пресуду преиначио тако што је тужитеља одбио са тужбеним захтјевом.

Другостепена одлука није правилна.

Одредбом члана 58. ст. 2. Закона о основним својинско правним односима („Службени лист СФРЈ“ број 60/89, 42/90, даље: ЗОПРО) прописано је да власник послужног добра може захтијевати да престане право службености када оно постане непотребно за кориштење повласног добра или када престане други разлог због кога је оно засновано.

Из стања списка предмета произлази да у конкретном случају службеност оптерећује непокретности тужитеља које дијелом представљају економско двориште тужитеља. Стога се у разрјешењу спора мора поћи од чињенице да савремени начин живота и значајнији развој моторизације и механизације у односу на вријеме када је утврђено право службености значајније мијењају и начин кориштења службености пута.

Спорно право службености пута је утврђено на темељу Закона о нужним пролазима чије правно правило Параграфа 2. став 2. предвиђа да се само изузетно може допустити отварање пролаза преко кућних дворишта, како је прописано и одредбом члана 50. ЗОСПО према којом се стварна службеност врши на начин којим се најмање оптерећује послужно добро. Ова одредба прописује да се службеност мора вршити уз што већу пажњу и што мање оптерећења послужног добра, што у крајњем случају може водити укидању права стварне службености кад постане непотребна за кориштење повласног добра или када престане други разлог због кога је службеност заснована.

Из садржаја списка овог предмета и из образложења нижестепених пресуда произлази да је спорно право службености пута тужени стекао одржајем и да је правоснажном пресудом О. суда у Б. број П-1022/78 од 26.10.1979. године тужитељ одбијен са захтјевом за укидање предметног права службености.

Из образложења те пресуде произлази да је тужитељев захтјев за укидање права службености одбијен из разлога што је првостепени суд нашао: да је „други“ пут који предлаже тужитељ – дужи од спорног пута, да се не ради о прикладнијем пролази нити пролазу исте вриједности, да се не ради о јавном путу цијелом дужином, да је спорни пут за туженог знатно краћи и да с обзиром

на наведено, чињеница да се дио пута преко некретнина туженог може уредити насипањем шљунка и спремност тужитеља који је дао пристанак да сам то уради, да то само по себи није „одлучило“ да се усвоји тужбени захтјев за укидање спорног права службености пута.

Наведено утврђење и закључак суда изражен у поменутој пресуди послужили су другостепеном суду као полазна основа за пресуђење овог спора. Другостепени суд је у побијаној пресуди закључио да у току поступка који је претходио доношењу исте није утврђено да је тај други пут „прикладнији“ од спорног пута и да је исти сада у бољем стању него што је био у вријеме пресуђења у предмету првостепеног суда број П-1022/78 те да је његово стање исто „и тада и сада“.

Међутим, по оцјени овога суда, ова околност сама за себе не мора безусловно бити препрека за укидање спорног права службености пута. Оваква службеност би се могла укинути као непотребна (члан 58. т. 2. ЗОСПО) само ако постоји могућност да се тим „другим“ и дужим путем описаним налазом вјештака геодетске струке З. Г. сачињеним на лицу мјеста 26.3.2003. године и образложеним на рочишту за главну расправу 25.9.2003. године лако и уз незнатне трошкове оспособити друга путна веза, при чему се морају узети у обзир и друге околности као што су: омјер трошкова уређења тог „другог“ пута и штете од употребе постојеће службености, умањење вриједности непокретности преко које ће се успоставити путна веза, спремност власника послужног добра да накнади потребне трошкове оспособљавања другог путног правца.

О омјеру између трошкова уређења другог путног правца за који је у току поступка утврђено да се дијелом протеже преко парцеле туженог и да је излокан (оштећен) да није одржаван и да би његова дужина – укидањем спорног пута, износила 1296 м (а дужина пута преко економског дворишта тужитеља износи 300 м) изјаснио се вјештак пољопривредне струке М. С. Према налазу овог вјештака тај дио пута може се врло лако привести потпуној намјени насипањем тог пута, што би према истом налазу коштало „око 500,00 КМ, а да дио пута који се наставља након непроходног дијела пута, није насут али да је видно утабан и да представља пут којим се може пролазити и исти без тешкоћа користити“. Даље овај вјештак налази да тужитељ трпи економску штету проласком туженог кроз његово економско двориште и то у виду: нарушавања мира, стварањем буке приликом проласка возила, прљања економског дворишта провожењем храњива и споредних производа (сијено, слама, стајско ђубриво), немогућности да боље естетски уреди економско двориште, те да је економска штета коју он трпи већа од користи коју има тужени служећи се спорним путем.

Тужитељ је своју спремност да сноси трошкове успостављања тог другог путног правца изражавао током цијелог поступка, што поново чини и у ревизији.

Материјално правне претпоставке за укидање права службености пута постоје ако постоји могућност лаког, једноставног и брзог успостављања другог путног правца до повласног добра туженог, о чему се изјаснио вјештак пољопривредне струке М. С. Ако такве претпоставке постоје, на такав случај се

може примијенити начело рестрикције службености и постојећа службеност на земљишту тужитеља укинути, јер њено постојање без стварне потребе туженог оптерећује и ограничава тужитеља у кориштењу његовог земљишта. У случају остварења материјално правних претпоставки за укидање спорног права службености, истом одлуком суда уз укидање службености, суд треба утврдити и радове које треба извести да би се нова путна веза успоставила те утврдити обавезу власника послужног добра (овдје тужитеља) на подмирење трошкова тих радова јер је подмирење ових трошкова везано за само укидањем спорног права службености пута.

Наведени недостаци квалификују се погрешном примјеном материјалног права из члана 58. став 2. ЗОСПО (јер другостепени суд ову правну ствар није разматрао на описани начин) и повредом одредаба парничног поступка коју је починио другостепени суд у поступку доношења побијане пресуде, која се састоји у томе што није дао никакав правни значај напријед наведеном, нити је дао правну оцјену у погледу остварења материјално правних претпоставки за укидање права службености, јер је за полазну основу узео пресуду првостепеног суда број П-1022/78 и чињеницу да се у међувремену није измијенило стање тог „другог“ путног правца, усљед чега је и чињенично стање непотпуно утврђено, па зато нема услова за преиначење побијане пресуде.

Из наведених разлога а на основу одредби члана 250. ст. 2. ЗПП другостепена пресуда је укинута и предмет је враћен другостепеном суду на поновно суђење.

Предсједник вијећа
Петар Бајић

За тачност отправака овјерава
Руководилац судске писарне
Амила Подрашчић